

Kliimaministrile

Teie: 24.10.2024 nr 1-4/24/5090

Meie: 21.11.2024 nr 1-5/24/6420

Eesti Keskkonnaühenduste Koja ja Päästame Eesti Metsad MTÜ seisukoht atmosfääriõhu kaitse seaduse jt seaduste muutmise seaduse eelnõu (taastuenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine) kohta

Täname võimaluse eest anda tagasisidet eelnõule. Tunnustame ministeeriumit põhjaliku ning õiguslikult tugeva eelnõu ettevalmistamise eest. Allpool esitame oma tähelepanekud.

1. Biomass

1.1. Tööstuslikuks kasutamiseks sobimatu ümarpuidu mõiste defineerimine liikmesriikide poolt

Sooviksime mõiste “tööstuslik ümarpuit” kohta täpsustust. Palume selgitada, milline määrus või muu ametlik dokument on plaanis vastu võtta, et sisustada mõiste teine osa: “ümarpuit, mille omadused, näiteks puuliik, mõõtmed, kõverus ja okslikkus, muudavad selle tööstuslikuks kasutamiseks sobimatuks, mille liikmesriigid on asjakohaste metsa- ja turutingimuste põhjal kindlaks teinud ja igakülgset põhjendanud”.

Juhime tähelepanu aspektile, et õiguslikult on liikmesriikidel lubatud defineerida mõisteid ning lisada kriteeriume, mis võimaldaksid biomassi kasutust suunata parimal moel. Seda võimalust ei ole Eesti meie hinnangul täies mahus kasutanud, kuna siiani on adresseerimata biomassi sertifitseerimise kohustuste täitmine nii, et oleks garanteeritud ainult kõige madalama kvaliteediga biomassi kasutamine energeetikas - praktikas näeme, et ettevõtted ei ole võimelised kontrollima biomassi päritolu viisil, mis väldiks tõepoolest tüvepuidu sattumist energeetilise biomassi hulka. Näiteks kasutavad sertifitseerimisettevõtted Euroopa keskmiste järgi kujundatud riskihinnanguid ning ka [läbipaistmatuid otsuseid](#), mistõttu on kontroll päritolu üle puudulik ning ei anna sisulist garantiid, et energeetikas kasutusele võetav biomass on tõepoolest muuks otstarbeks kasutamatu nagu direktiiv ette näeb. Kui riik kehtestab sellest aspektist lähtudes lisanõudeid, on ka sertifitseerimisettevõtetel võimatu neist mööda vaadata.¹

¹ Keskkonnaorganisatsiooni Fern 2024. a [raport](#) puitse biomassi sertifitseerimise problemaatika kohta.

1.2. Ettepanek põlismetsade ja looduspõlismetsade defineerimiseks

Seoses eelnevaga teeme ettepaneku muuta eelnõu § 4 p 14) paragrahvi 32.3 looduspõlismetsade (*old-growth forest*) ning põlismetsade (*primary forest*) definitsioone järgmiselt:

Põlismets on ökosüsteemina terviklikus seisus kõige suurema looduskaitse väärtusega mets, mille arengusse ei ole inimene raietega sekkunud, mida iseloomustab stabiilne ökosüsteem, mille puistu koosneb eri vanuses (sealhulgas eakatest) puudest ning kus leidub eri kõdnemisastmes lamatüvesid ning mis on elupaigaks haruldastele ja ohustatud liikidele.

Looduspõlismetsad on looduslikud vanad metsad, milles on välja kujunemas või kujunenud eri vanuses puistu, kus võib leida mõningaid inimtegevuse jälgi, ent need pole ulatuslikud ega pole oluliselt muutnud puistu looduslikkust. Looduspõlismetsad on elupaigaks kitsalt kohastunud ja inimhõljupelglikele liikidele. Loodus- ning põlismetsade alla kuuluvad Eestis kindlasti vääriselupaigad (VEP) ja Loodusdirektiivi metsaelupaigad.

Definitsioonide viimine regulatsiooni pakutud sõnastuses loob õigusselguse, aitab kitsendada eksimisevõimalusi, et väärtalt kogutud biomass ei satuks energeetiliseks toormeks ning järgib direktiiviga seatud võimalust kohandada sätestatu kohalikele oludele sobivaimaks.

Märgime, et normitehniliselt oleks võimalik põhjalikuma definitsiooniga mõisted viia ka seaduse § 2 "Terminid" alla.

1.3. Ettepanek turbaalade definitsiooni muutmiseks

Teeme ettepaneku muuta seletuskirjas lk 19 toodud turbaalade definitsiooni, nii et see vastaks parimale teadmisele ning Eesti eripäradele. Pakume mõistele "turbaalad" definitsiooni järgnevas sõnastuses:

Turbaalad on kuitahe paksu turbalasundiga kaetud maastiku osad sõltumata sellest, kas seal turba ladestumine jätkub, on katkenud või turbalasund hoopiski degradeerub. Mullastiku andmete põhiseisul hõlmavad need alad turvastunud ja turvasmuldi. Nõnda vastab see mh osalt ka KHG aruandluses praktikale, kus turbaalade all mõistetakse kuivendatud turvasmuldi lasundi paksusega alates 25 cm ja märgalad, sh turbakaevandusalad. Oluline täiendus KHG aruandluse kõrval on meie ettepanekus asjaolu, et hõlmataks täiendavalt ka turvastunud muldadega alasid. Leiame, et juhul kui biomassi kogumine nendelt aladelt ei lähe vastuollu eelnimetatud ümarpuidu probleemidega, looduskaitse eesmärkidega ja järgitakse märgalaviljeluse põhimõtteid, on sellelt kogutav biomassi kasutus energeetikas üheks võimaluseks.

1.4. Ettepanek looduslike rohumaade ja nõmmede väljajätmiseks säästlikkuse kriteeriumidest

Juhime tähelepanu, et biokütusest, vedelast biokütusest ja biomasskütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtteid ning nende kütuste säästlikkusele vastavuse tõendamise nõuded ja kriteeriumid ei täida senisel kujul oma ülesannet (Energiamajanduse korralduse seadus § 32³). Ühelt poolt pole see ilmselt piisavalt kaitsnud

metsade elurikkust üleraie eest, teisalt aga sisaldab see arusaamatut piirangut "looduslike rohumaade" kaitseks: Eestis puuduvad sellised "looduslikud" rohumaad, mis püsiksid rohumaana ilma inimese sekkumiseta. Kavandatavad muudatused ei lahenda nimetatud probleeme, vaid lisavad segadust, täiendades välistavat nimekirja nõmmedega. Eestis puudub nõmmedele biomassi varumisest tulenev oht, nõmmesid ohustab kinnikasvamine või "arendus".

2. Taastuvenergia eesmärgi saavutamiseks vajalike alade määratlus

Seletuskirja kohaselt on Eesti taastuvenergia eesmärk ning selleni jõudmise teekond kirjeldatud ELi energialiidu ja kliimameetmete juhtimise määruse (EL) 2018/1999 alusel dokumendis „Riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030“ (REKK), mille ajakohastamisega tegeleb praegu Kliimaministerium ja esitab selle seejärel Euroopa Komisjonile.

Eesmärgi kohaselt saavutab Eesti kliimaneutraalsuse aastaks 2050 ja sihiks on katta aastal 2030 Eesti elektrienergia tarbimisest 100% taastuvelektriga. Taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest peab aastal 2030 olema vähemalt 65%.

Kehtiva REKK peamiste eesmärkide kohaselt peab taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest peab aastal 2030 olema vähemalt 42%: aastal 2030 toodetakse taastuvenergiat 16 TWh ehk 50% energia lõpptarbimisest, sh taastuvelekter 4.3 TWh (2018 = 1,8 TWh), taastuvsoojus 11TWh (2018 = 9,5TWh), transport 0.7 TWh (2018 = 0,3 TWh)

Eelnevast lähtuvalt tekib küsimus, kas eelnõus on kirjeldatud uued REKK eesmärgid, mis on hetkel veel väljatöötamisel? Kui REKK ise on nõ teatis, teiste arengukavade ja strateegiate koond, siis millises protsessis Eesti TE eesmärgid ja nende saavutamise teekond täpsemalt kokku lepitakse? Samuti tekib küsimus, milline roll on tuule- ja päikeseparkidel taastuvenergia tootmises sektorite (elekter, soojus, transport) lõikes? See on oluline ära selgitada, kuna sellest peaks sõltuma mh nõ kliimaneutraalsuseni jõudmise teekond ja tuule- ning päikeseparkide roll selles.

3. Ettepanek piiritleda ülekaaluka avaliku huvi kohaldamise eeldus taastuvelektri eesmärkide saavutamise ja täpsustada eesmärgid

Taastuvenergia direktiivi artikkel 16 f määratleb ülekaaluka avaliku huvi mõiste ja selle kohaldamise asjaolud. Artikli kohaselt tagavad liikmesriigid hiljemalt 21. veebruariks 2024 kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni, et loamenetluses eeldatakse, et taastuvenergiajaamade planeerimine, ehitamine ja käitamine, selliste jaamade võrguga ühendamine, seotud võrk ise ning salvestusvahendid vastavad ülekaalukale avalikule huvile ning edendavad rahvatervist ja ohutust, kui üksikjuhtumite puhul kaalutakse õiguslikke huve direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 ja artikli 16 lõike 1 punkti c, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 7 ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti a kohaldamiseks.

Liikmesriigid võivad igakülgset põhjendatud ja eriasjaoludel kooskõlas nende määruse (EL) 2018/1999 artiklite 3 ja 14 kohaselt esitatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades sätestatud prioriteetidega otsustada piirata käesoleva artikli kohaldamist oma territooriumi

teatavate osade ning teatavat liiki tehnoloogia või teatavate tehniliste omadustega projektide suhtes. Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellisest piirangust koos põhjendustega.

Kehtiva EnKS § 32.11 kohaselt eeldatakse ülekaalukat avalikku huvi

- 1) tuule- ja päikeseenergia tootmise puhul maismaal;
- 2) tuuleenergia tootmisel merealal;
- 3) ümbritsevast keskkonnast energia tootmisel;
- 4) biometaani tootmisel.

EKO on seisukohal, et ülekaaluka avaliku huvi (ÜAH) eeldamine tuule- ja päikeseenergia tootmise puhul tuleb piirata siseriiklike taastuvenergia eesmärkide saavutamisele elektritootmises ning sellisena on vajalik see ka sätestada EnKSis. Kui ÜAH eelduse kasutamine ei ole eesmärgi saavutamisele piiratud, saab seda kasutada kuni kliimanetraalsuse saavutamiseni (sisuliselt tähtajatult) ka pärast 100% taastuvelektri tootmise eesmärgi saavutamist tuule- ja päikeseenergia tootmises.

Arvestades orienteeritust ekspordile, TE objektide kumuleeruvat mõju ja kasvavat maakasutuse konkurentsi, ei oleks sisuliselt tegu enam ülekaaluka avaliku huvi, vaid ülekaaluka erahuvi (ÜEH) eelistamisega. TE eesmärkide saavutamisel peab olema koormus riikide vahel hajutatud ning Eesti väikeriigina peab tegema hajaenergeetikale üleminekul ennekõike siseriiklike eesmärke täitvaid põhjendatud vajadustel tuginevaid otsuseid.

Lisaks on avalikkusele ja keskkonnaühendustele väga oluline aru saada, millises protsessis otsustatakse, mitu tuulik/tuuleparki ja millise võimsusega on siseriiklike eesmärkide saavutamiseks vajalik kokku püstitada ning kuidas riik on õiguslikult reguleerinud selle, et neid ei rajataks rohkem kui tarvis (mis võimaldab ka täpsemat ja sobivamat asukohavalikut).

Palume ka selle aspekti eelnõus piisava täpsusega ära kirjeldada ja reguleerida.

4. Eelisarendusala regulatsioon tuleks viia vastavusse direktiivis sätestatuga

Eelnõuga Eesti õigusesse üle võetava taastuvenergia direktiivi EL 2023/2413 artikli 2 "Mõisted" p 9a) defineerib „*taastuvenergia eelisarendusala*“ kui konkreetse asukoha või ala maismaal, meres või siseveekogus, mille liikmesriik on määranud taastuvenergiajaamade rajamiseks kõige sobivamaks alaks (particularly suitable);

Eelnõu § 32.15 kohaselt on taastuvenergeetika eelisarendusala on taastuvenergia ala maismaal, mis vastab järgmistele tingimustele:

- 1) ala sobivus tuuleelektrijaama rajamiseks on tuvastatud tuuleelektrijaama rajamise eelduseks olevas kehtestatud detailplaneeringus või eriplaneeringus, millele on tehtud keskkonnamõju strateegiline hindamine ja millel puudub oluline piiriülene keskkonnamõju;
- 2) alal tuuleelektrijaama rajamisega kaasnevate oluliste mõjude leevendamiseks on asjakohased ja piisavad leevendusmeetmed;
- 3) ala on väljaspool kaitseala, hoiuala, püsielupaika, vääriselupaika, hüvitusala, ranna ja kalda piiranguvööndit, I ja II kategooria taimeliikide kasvukohti, kaitstavat looduse üksikobjekti ja Natura elupaigatüüpe, mis asuvad väljaspool kaitstavaid alasid;

4) keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ei ole alal tuvastatud peamisi lindude ja käsitiivaliste rändeteid.

4.1. Eelisarendusala tingimused peavad hõlmama ka tehis- ja ehitatud pindade eelistust

EKO juhib esiteks tähelepanu, et **eelnõu ei ole eelisarendusalade tingimuste osas hetkel RED III direktiiviga kooskõlas**. Ülevõetava direktiivi artikkel 15 c punkti 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et pädevad asutused võtavad hiljemalt 21. veebruariks 2026 taastuenergia eelisarendusalade määramiseks vastu ühe või mitu kava. Nendes kavades pädevad asutused eelistavad tehis- ja ehitatud pindu, nagu hoonete katused ja fassaadid, transporditaristu ja selle vahetu ümbrus, parkimisalad, põllumajandusettevõtted, prügilad, tööstuspiirkonnad, kaevandused, tehissiseveekogud, -järved või -veehoidlad ning asjakohasel juhul asulareoveepuhastid, samuti degradeerunud maa, mis ei ole põllumajanduses kasutatav.

Teeme ettepaneku, et nimetatud säte kui esmane direktiivis eelisarendusaladele esitatav kriteerium oleks ka Eesti siseriiklikus regulatsioonis eelisarendusalade määratluses kajastatud.

4.2. Kõige sobivamate alade väljaselgitamine kehtestatud planeeringutega aladest vajab eraldi protsessi ja kogumõjude hindamist

Teiseks ei vasta EKO hinnangul eelisarendusalade määratlus pakutud viisil, et Eesti eelisarendusalad koosnevad juba kehtestatud detailplaneeringutest ja eriplaneeringutest, millele on tehtud KSH-d, direktiivis toodud eelisarendusala mõistele seetõttu, et definiitsiooni kohaselt peab olema tegu kõige sobivama alaga, mitte lihtsalt sobiva alaga.

Kuigi eelnõus on seatud ka nõ sisulised sobivuskriteeriumid, mis peaksid välistama loodusväärtuste kahjustamise, tekib peamine küsimus sobivuse seisukohalt just kumulatiivse mõju hindamise kontekstis. Nimelt ei hinnata eriplaneeringute või detailplaneeringute tasandil alade sobivust üle-eestilisest perspektiivist. Kuna seda ei toimu vajalikus täpsusastmes teadaolevalt üheski strateegilises dokumendis, ei ole tegelikult kindlust, et ükski planeeringuala detail- või eriplaneeringu tasandil oleks **kõige sobivam**. Kuhjuvate mõjude hindamise puudumine ei ole mitte ainult õiguslik, vaid ka sisuline probleem, mis puudutab kõiki arendusalasid, mitte ainult eelisarendusalasid. **Lisaks taastuenergeetika taristu enda kumuleeruvale mõjule on ka väga ebatõenäoline, et nende planeeringute raames oleks hinnatud koosmõjusid teiste suurte taristuobjektidega nagu Rail Baltic, aga ka nt kaevanduste, metsaraiete ja kuivendussüsteemide mõjuga.**

Loodusmaastikke fragmenteerivate ja kaugelt üle ühe kinnistu ulatuvate mõjudega objektidena on tuulepargid heast eesmärgist hoolimata keskkonda ja maakasutust oluliselt koormavad objektid, mille planeerimisprintsipi peaks olema *“nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik”*, mitte aga *“nii palju kui soovijaid leidub”*. Sobivate alade leidmine tuleks ellu viia mitte turumajandusliku võistluse kujul, vaid riigi selgel juhtimisel ja suunamisel. Seetõttu leiame, et eelisarendusalad, kui direktiivi kohaselt arenduseks kõige sobivamad alad, peaksid olema selekteeritud kõigi direktiivi kriteeriumide kohaselt ühes terviklikus protsessis.

Kui seda ei toimu, jääb ka ebaselgeks, kuidas ja millises menetluses eelisarendusalaks olemine tuvastatakse ning kuidas saadakse teada, kui palju tingimustele vastavaid alasid üleüldse on. Seejuures on vaja teha asjakohased GIS-analüüsid, taustaandmete ajakohastamine ja kontroll ning kogumõjude hindamine. Nt 5-10 aastat tagasi kehtestatud detailplaneeringut ei peaks lubama ilma vastavasisulise kontrollita täna eelisarendusalana realiseerida.

4.3. Sobivaimal alal ei tohiks olla ka riigisisest olulist keskkonnamõju

Hetkel jääb regulatsioonist ka üsna ebaselgeks, kas sobivaks võidakse tunnistada ka need alad, millel riigisisene oluline keskkonnamõju esineb? Kuivõrd praegusel juhul on tingimuseks seatud üksnes see, et planeeringul peab puuduma oluline piiriülene keskkonnamõju, mitte aga riigisisene mõju. Kui nt planeeringujärgsel tegevusel on riigisisest oluline keskkonnamõju, kuid leevendusmeetmete või hüvitusmeetmete rakendamisega soovitakse siiski planeeringu ellu viia, ei ole EKO hinnangul sellisel juhul täiesti kindlasti tegu sobivaima alaga, nagu direktiiv eeliarendusaladele olemuslikult ette näeb.

4.4. Lindude ja käsitiivaliste rändeteed tuleks välja selgitada riigi eestvedamisel

Samuti tekib küsimus, et kuidas seatud tingimust: *“keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ei ole alal tuvastatud peamisi lindude ja käsitiivaliste rändeteid”* kontrollitakse. Kas näiteks juhul, kui planeeringu KSH raames ei ole tegeletud rändeteede tuvastamisega ja vastavaid uuringuid ei ole läbi viidud, võib teha järelduse, et rändeteid ei ole tuvastatud?

Seletuskirjas selgitatakse, et käesoleval ajal puudub ülevaade sellest, kus täpselt kulgevad rändeteed (eelkõige lindude, aga ka nahkhiirete rändeteed), tavaliselt käsitletakse neid planeeringutes eraldi. Keeruline on sealjuures teadaolevate andmete põhjal tõmmata ka kõigi liikide puhul täpselt piire. Peamiste rändeteede tingimuse hindamisel on aluseks keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Kui KSHs viidatakse selgesõnaliselt, et tegemist on peamise rändetega, ei vasta ala eelisarendusala tingimustele.

Oleme seisukohal, et nahkhiire ja lindude peamised rändeteed tuleks samuti selgeks teha üleriigilisel tasandil, riigi poolt koordineeritult, mitte üksikute planeeringute kaupa. Rändeteede olemuski viitab sellele, et tegu on väljakujunenud suuri territooriume ületavate või läbivate liikumistrajektooriga, mille katkestamist tahetakse antud juhul kindlasti vältida. Selleks olekski oluline riigi eestvedamisel rändeteed kaardistada ning kogumõjud ära hinnata, ning seda mitte ainult eelisarendusalasid, vaid kõiki arendusalasid hõlmavalt.

4.5. Eelisarendusalade määramisel 30% maismaa kaitset kavandavale looduskaitseseaduse muutmise eelnõule tugineda on ennatlik

Eelnõu seletuskirjas märgitakse, et eelisarendusalade määramisel lähtutakse looduskaitseseaduse ja jahiseaduse muutmise seaduse eelnõust, mille kohaselt on eesmärk kaitsta riiklikult Eesti maa-alast 30 protsenti. Alad, mis kuuluvad riikliku kaitse 30 protsendi hulka, ei kuulu eelisarendusalade hulka.

Looduskaitse seaduse ja jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu aluseks võtmine praegusel hetkel, kus eelnõu on alles menetluses ning võib selle käigus paljuski muutuda, jätab paljud otsad lahti ja olukorra ebaselgeks. Seetõttu ei ole eelnõust lähtumine EKO hinnangul tegelikult võimalik. Sellega võib kaudselt arvestada, kuid mitte sellest lähtuda. Lisaks ei hõlma koostatav eelnõu vähemasti selle viimases avalikustatud versioonis 30% kaitstust merealade puhul, mistõttu on potentsiaalselt kaitset vajavad merealad on seetõttu ebavõrdses seisundis.

Kõik eelnev viitab EKO hinnangul vajadusele eelisarendusalade kui sobivaimate alade tuvastamiseks eraldi protsessis.

Kokkuvõtvalt teeme antud punktis etpaneku:

- Lisada eelisarendusalade määratlusse tehis- ja ehitatud pindade eelistamine;
- välistada eelisarendusalade seast siseriiklikult olulise keskkonnamõjuga alad;
- seada hõlmatavatele planeeringutele "parim enne" tähtajad;
- Reguleerida täpsemalt eelisarendusalade kui sobivaimate alade tuvastamise protsess, kus kirjeldatakse, kuidas riik seatud kriteeriumitele vastavust kontrollib, kuidas määratletakse rändeteed ning hinnatakse kogumõjud, mille tulemusena eelisarendusalad sobivaimate aladena välja valitakse. Palume arvestada ka direktiivi art 15 c lg 1 b sätestatud menetluskorda, muu hulgas alade regulaarset ülevaatamiskohustust riiklike energia- ja kliimakavade uuendamisel ning täpsustada, kuidas tehakse eelisarendusalade kavad (eristatavalt eelisarendusaladena), üldsusele kättesaadavaks;

5. Ettepanek taastuenergia projekti KMH programmi avalikustamise korraldamise nõude säilimiseks

Eelnõuga kavatakse muuta KeHJS § 28.1 "Maismaa tuuleelektrijaama keskkonnamõju hindamise erisus" esiteks nii, et edaspidi hõlmaks loamenetlus taastuenergia projekti eelnõu § 32.16 lg 1 tähenduses ehk kõiki asjakohaseid vajalikke tegevuslube, teatise jm.

Projekti menetlus koosneb taastuenergiajaama, vajaliku taristu ja samas asukohas asuva salvestusseadme rajamiseks, käitamiseks, ajakohastamiseks ning võrguga ühendamiseks (edaspidi taastuenergiajaama rajamine) vajalike tegevuslubade, eeskätt ehitusloa, ehitusteatise, meretuulepargi hoonestusloa, kasutusloa, kasutusteatise ja keskkonnakaitsealade menetlusest ning asjakohasel juhul keskkonnamõju hindamisest.

Teise muudatusena plaanitakse kaotada ära KMH programmi avalikustamise etapp. KeHJS muutmise eelnõu näeb ette, et KeHJS § 28.1 lg 3 kohaselt maismaale rajatava taastuenergia projekti korral **keskkonnamõju hindamise programmi avalikustamist ei korraldata**. Otsustaja edastab taastuenergiajaama keskkonnamõju hindamise programmi viivitamata asjaomastele asutustele seisukoha esitamiseks ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 46 lõikes 1 nimetatud isikutele ettepanekute esitamiseks.

Programmi menetlusele on seega plaanis kaasata ainult valdkonnaga seotud ametkonnad ehk asjaomased asutused KeHJS § 23 lg 1 tähenduses ja isikud, kelle omandis oleva kinnisasjaga taastuenergeetika objekt otseselt piirneb või kelle valduses olevat kinnisasja

see võib tavapärasest mõju ületavalt mõjutada (KeÜS § 46 lg 1). Valitsusväliste keskkonnaühenduste, samuti piirkondlike külaseltside jt ühingute, kellel võib olla teatud taastuvenergeetika objektide rajamise keskkonnamõju suhtes huvi või mure, kaasamist ei plaanita või välistatakse selline kaasamiskohustus üldse.

EKO sellise muudatusega kindlasti ei nõustu. Kui juba eeldatakse, et keskkonnamõjud ei pruugi olla piisaval tasemel planeerimismenetluses ära hinnatud ning neid on vaja täpsemalt hinnata, siis teadmiste vajakute kaardistamine kui üks olulisimaid etappe KMH menetluses peab olema avalik. Kui puudused andme- või teadmistevajakutes selguvad alles KMH aruande avalikustamise faasis, on ühelt poolt liiga hilja vajalikke töid planeerida, kuid teiselt poolt - kui lüngad on olulised - annab see ainest otsuste vaidlustamiseks. EKO leiab, et programmi avalikustamist ära jätta ei tohi. Kui soovitakse ajalist kokkuhoidu saavutada, siis avalikustamise võib läbi viia samal ajal kui toimuvad konsultatsioonid ametkondade ja arendusala lähinaabritega. Siinkohal tuleb rõhutada, et ajaline kokkuhoid ei saa olla eesmärk omaette. Ettepanekute esitamiseks puudutatud isikutele ja asutustele on antud 14 päeva. Vähemalt sama aeg peaks olema antud avalikkusele. **Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku KMH programmi faasis avalikustamine korraldada ning sellest mitte loobuda.**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab üheksat keskkonnaorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, Keskkonnaõiguse Keskus. Päästame Eesti Metsad MTÜ tegeleb peamiselt metsade ja märgalade huvikaitsega.